

KIES KOV- en Scholenplan

Beleid bij scheiding voor kinderopvang en scholen

KIES KOV- en Scholenplan

Informatie gericht aan kinderopvang en scholen voor intern gebruik

Onze kinderopvang (KOV)/school hanteert een plan bij scheiding dat is ontwikkeld vanuit de bewezen effectieve methode KIES, rondom zorg en begeleiding van kinderen en jongeren bij scheiding. Ouders zijn belangrijk voor onze diensten en samenwerking. Ons vertrekpunt is het kind. We vinden het belangrijk kinderen recht te doen en handelen vanuit de richtlijnen vanuit het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Meer over de methodiek KIES en kinderrechten bij scheiding. Het KIES KOV & Scholen Plan is online invulbaar en gedeeltelijk voor eigen beleidskeuzes op maat te maken. Het is een te downloaden document aangeboden door het Expertisecentrum Kind en Scheiding voor pedagogisch medewerkers/leerkrachten/docenten en andere professionals werkzaam in KOV, basisscholen en voortgezet onderwijs. Het Expertisecentrum Kind en Scheiding verzorgt (online) workshops voor medewerkers van KOV/school. Meer informatie hierover is te vinden op www.kiesvoorhetkind.nl.

Algemene informatie

Onze KOV/school is er voor het belang en de zorg voor het kind. We vinden het belangrijk om ook bij een situatie van (echt)scheiding van ouders, goed op het kind te kunnen afstemmen. Om goed te kunnen afstemmen helpt het maken van beleid bij scheiding op school en een plan bij scheiding.

Een goed plan bij scheiding voor KOV/school werkt als een handzaam draaiboek vanuit het kinderopvang/schoolbeleid en voorkomt ongewenste situaties. Het geeft handreikingen en duidelijkheid aan alle betrokkenen in de zo belangrijke pedagogische driehoek kind-ouders-opvang/school. We kiezen voor een effectief plan dat afstemt op het thema scheiding, kinderen, ouders en KOV/school, het KIES KOV & Scholen Plan.

KIES staat voor Kinderen In Een Scheiding en is een door de Universiteit Utrecht onderzochte methode KIES, die is opgenomen in de databank effectief bewezen jeugdinterventies van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI), als wijze van begeleiden van kinderen en ouders bij scheiding.

Het Expertisecentrum Kind en Scheiding ontwikkelde de methode en ook het KIES KOV & Scholen Plan. Het plan stelt KOV/scholen vanuit wettelijke basis en de richtlijnen voor professionals bij scheiding, in staat om hun beste beleid bij scheiding te kiezen en op te stellen om kinderen bij scheiding beter te ondersteunen als KOV/school en ouders te informeren.

De keuze voor dit plan is er voor het belang van het kind, om duidelijkheid te kunnen bieden aan ouders en ook om medewerkers van onze KOV/school richtlijnen en structuur te bieden bij een gekozen handelwijze bij scheidingsituaties.

We willen vanuit onze eigen kinderopvang/schoolcultuur kinderen ook bij scheidingsituaties, laten weten dat ze veilig zijn op onze KOV/school en op ons en hun pedagogisch medewerker/leerkracht of docent (indien aanwezig een KIES professional) kunnen vertrouwen en hen als een steunfiguur in een moeilijke periode kunnen ervaren.

Het KIES KOV & Scholen Plan is praktisch uitvoerbaar. Het doet zowel kinderen, ouders als KOV/school recht. Het KIES KOV & Scholen Plan beschrijft voor elke KOV/school en de ouders verschillende relevante onderdelen, zoals wie de KOV/school als ouders aanmerkt, informatie over het gezag, de informatieverstrekking en bijvoorbeeld welke zaken worden vastgelegd en waarom. Een ander deel van het KIES KOV & Scholen Plan, omschrijft de werkwijze en verwerking van gegevens door KOV/school op niveau van de intake van nieuwe kinderen/leerlingen waarvan ouders niet samenwonen.

Het advies van het Expertisecentrum Kind en Scheiding aan KOV/scholen is om te zorgen voor instemming met het in te voeren plan vanuit het schoolbestuur en de Medezeggenschapsraad (MR) of Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR) Ook moet het plan op zorgvuldige wijze wordt

ingevoerd en geborgd voor zowel het team als ouders. Het plan moet als aanpak gedragen worden door het gehele team om optimaal te functioneren.

Het plan staat vermeld op de website van de Kinderopvangschool en in de informatiegids. Vanuit draagkracht binnen de KOV/schoolgemeenschap erkennen we dat het KIES KOV & Scholen Plan een levend document is voor ons beleid en dat we ook bij wisseling van personeel of belangrijke relevante veranderingen binnen KOV/schoolbeleid, het plan steeds opnieuw door allen gekend en gehanteerd moet worden.

Bij omstandigheden die het KIES KOV & Scholen Plan niet kan borgen, zijn er afspraken over de juiste contactpersonen, is er meer informatie op de KOV/school beschikbaar of zijn er connecties of verwijsmogelijkheden voor passende begeleiding of hulp. Onze KOV/school is bekend en actief in contact met de sociale kaart van de eigen omgeving. Er is een overzicht van externe organisaties en instellingen beschikbaar.

De Directie

Het KIES KOV & Scholen Plan bij scheiding

**‘Soms is het fijn als er
even iemand met je meeloopt’**

Over het KIES KOV & Scholen Plan

- Geeft informatie aan KOV, school, medewerkers en ouders.
- Legt uit wie, voor de wet, de ouder van een kind is.
- Formuleert een aantal richtlijnen waaraan de medewerker van de KOV/school zich zal houden ter voorkoming van misverstanden.
- Beschrijft wettelijke verplichtingen van de medewerker van de KOV/school over de informatievoorziening aan ouders.
- Geeft informatie aan ouders en medewerker over de (KIES)contactpersoon en aanwezige relevante expertise binnen de KOV/school en wie aanspreekpunt zijn voor vragen van personeel en voor ouders.
- Legt uit op welke wijze er aandacht op de KOV/school blijft voor het KIES KOV & Scholen Plan.
- Heeft voor de KOV/school en medewerkers van de school een wegwijzer naar tips en informatie, materialen, website-informatie en lesvoorbeelden.
- Geeft ouders, KOV/school handreikingen voor een voortgezette samenwerking in het belang van het kind.
- Ondersteunt KOV/school en ouders om de best haalbare keuzes te kunnen maken voor het kind dat de scheiding van ouders meemaakt.

Onderdelen van het KIES KOV & Scholen Plan:

- Kinderen in een scheiding
- Problematische scheidingen en voorkomen van contactverlies en ouderverstoting
- Definities: Ouders, Gezag, (Echt)scheiding
- Informatieplicht: Ouders, KOV, school
- Beleid van KOV/school

Bijlages:

1. Voorbeeld brief aan ouders KOV
2. Voorbeeld brief aan ouders school
3. Informatie aan ouders over het beleid KOV
4. Informatie aan ouders over het beleid school
5. Vragen & /afsprakenlijst voor niet-samenwonende ouders ten behoeve van informatie voor KOV
6. Vragen & /afsprakenlijst voor niet-samenwonende ouders ten behoeve van informatie voor school.

Informatie

Over het KIES KOV & Scholen Plan

- Geeft informatie aan KOV, school, medewerkers en ouders
- Legt uit wie, voor de wet, de ouder van een kind is.
- Formuleert een aantal richtlijnen waaraan de medewerker van de KOV/school zich zal houden ter voorkoming van misverstanden.
- Beschrijft wettelijke verplichtingen van de medewerker van de KOV/school over de informatievoorziening aan ouders.
- Geeft informatie aan ouders en medewerker over de (KIES)contactpersoon en aanwezige relevante expertise binnen de KOV/school en wie aanspreekpunt zijn voor vragen van personeel en voor ouders.
- Legt uit op welke wijze er aandacht op de KOV/school blijft voor het KIES KOV & Scholen Plan.
- Heeft voor de KOV/school en medewerkers van de school een wegwijzer naar tips en informatie, materialen, website-informatie en lesvoorbeelden.
- Geeft ouders, KOV/school handreikingen voor een voortgezette samenwerking in het belang van het kind.
- Ondersteunt KOV/school en ouders om de best haalbare keuzes te kunnen maken voor het kind dat de scheiding van ouders meemaakt.

Kinderen in een scheiding

Het meemaken van een scheiding heeft altijd veel impact en gevolgen voor alle betrokkenen. Alle kinderen, ongeacht hun leeftijd, reageren op zo'n ingrijpende gebeurtenis als het meemaken van een scheiding. De scheiding van ouders brengt gevolgen met zich mee voor de rest van het leven van het kind.

Een kind leeft door zijn of haar ouders en deze ouders zullen ook altijd de ouders van het kind blijven, op welke manier ze die rol ook vervullen. Bij een breuk in de relatie tussen de ouders van het kind, komt een kind in een loyaliteitsconflict. Er is sprake van existentiële loyaliteit tussen kinderen en hun ouders, de loyaliteit die door geboorte ontstaan is. Deze zijnsloyaliteit is onverbreekbaar en maakt dat een scheiding zo diep ingrijpt op de relatie met ouders en het bestaan van het kind zelf.

We weten uit wetenschappelijk onderzoek én vanuit jarenlange ervaringen uit de praktijk, hoe belangrijk het is om tijdig informatie en indien nodig en mogelijk, ondersteuning te bieden aan betrokkenen. Het is belangrijk dat de KOV en school er optimaal voor de kinderen die een scheiding meemaken kunnen zijn door inzet van kennis of weten naar wie te verwijzen voor passende hulp.

Praten over wat er door de scheiding speelt en mogelijk niet goed gaat is voor kinderen moeilijk door de loyaliteit aan hun ouders. Bij een problematische scheiding wordt alles voor het kind nog ingewikkelder. De loyaliteit van het kind aan de ene ouder, kan bij een ingewikkelde situatie van scheiding eenvoudig ten koste van de loyaliteit aan de andere ouder gaan. Praten over de scheiding is voor een kind altijd al lastig en bij een scheiding met extra problemen wordt het allen maar moeilijker voor een kind om over de situatie en ouders te vertellen.

Het is daarom belangrijk dat een school ruimte, kennis en begrip heeft voor wat nodig is voor kinderen en hun ouders bij scheiding en er aandacht is voor de loyaliteit van kinderen bij scheidingssituaties.

Problematische scheidingen en voorkomen van contactverlies en ouderverstoting

Het KIES KOV & Scholen Plan draagt door het geven van informatie, maken van duidelijke afspraken en het verbindende karakter tussen kind – ouders – KOV/school, bij aan de band die het kind voor de rest van zijn of haar leven van nature heeft met beide ouders.

Bij problematische scheidingen raakt het contact tussen kind en ouders eerder verstoort dan wanneer de relatie van ouders intact is. In uitzonderlijke en ernstige situaties kan dat leiden tot ouderverstoting. Ouderverstoting is een zeer complex gegeven en enkel d.m.v. een grondige analyse kan voldoende inzicht worden verkregen. Ouderverstoting mag niet gebaseerd zijn op aannames en gemaakte fouten. Het vraagt om deskundigheid en gedegen onderzoek om deze problematiek helder te krijgen.

Er kunnen meerdere redenen zijn waarom een kind contact met een ouder weigert. Verstotend gedrag door de andere ouder is daar één van, maar moet wel altijd serieus genomen worden als signaal dat er iets speelt dat dit effect heeft op het kind.

Definities

Ouders van het kind

In het KIES KOV & Scholen Plan spreken we over ouders die volgens de wet vader of moeder van het kind zijn:

De Moeder:

- De vrouw uit wie het kind is geboren;
- De vrouw die op het moment van de geboorte is getrouwd (of een geregistreerd partnerschap heeft) met de moeder uit wie het kind is geboren en er gebruikt is gemaakt van een onbekende zaaddonor;
- De vrouw die het kind heeft erkend;
- De vrouw bij wie het ouderschap gerechtelijk is vastgesteld;
- De vrouw die het kind heeft geadopteerd.

De Vader:

- De man die tijdens de geboorte van het kind is getrouwd (of een geregistreerd partnerschap heeft) met de vrouw uit wie het kind is geboren;
- De man die het kind heeft erkend;
- De man bij wie het ouderschap gerechtelijk is vastgesteld;
- De man die het kind heeft geadopteerd.

Gezag

In Nederland staan alle minderjarige kinderen (onder de 18 jaar) onder gezag of onder voogdij. Ouders hebben in de meeste gevallen het gezamenlijk ouderlijk gezag. Het gezag kan ook worden uitgeoefend door een ouder samen met een niet-ouder (bijvoorbeeld de partner van een vader of moeder). Dit wordt gezamenlijk gezag genoemd.

Als ouders scheiden behouden zij beiden het gezag over het kind tenzij de rechter anders heeft bepaald. Als een ander dan de ouder(s) het gezag uitoefent wordt dit voogdij genoemd.

De KOV/school gaat er van uit dat beide ouders het gezag hebben. Wanneer dit niet het geval is, wordt aan de verzorgende ouder (de ouder waar het kind de meeste tijd verblijft) verzocht het ondertekende convenant of gerechtelijke uitspraak als bewijs te tonen aan de KOV/school, zodat de KOV/school aan haar verplichtingen kan voldoen. Wanneer er sprake is van een niet met het gezag belaste ouder kan deze een schriftelijk verzoek tot informatieverstrekking indienen, gericht aan de directie van de KOV/school. De KOV/school verstrekt alleen concrete en relevante informatie over belangrijke feiten en omstandigheden die over het welzijn of de ontwikkeling van het kind gaan. Tenzij dit niet in het belang van het kind is om deze informatie te verstrekken of als deze informatie ook niet op dezelfde wijze zou worden gedeeld met de gezaghebbende ouder.

(Echt)scheiding

Wanneer twee mensen die voorheen een duurzame affectieve relatie hadden, deze verbreken spreken we van scheiding of wanneer zij gehuwd waren van echtscheiding. Het maakt voor het KOV/schoolbeleid geen verschil of het gaat om gehuwden of samenwonenden in een scheidingsituatie. Evenmin is het voor de KOV/school van belang of het gaat om een man-vrouw relaties of man-man/vrouw-vrouw relatie die is verbroken.

Scheiden betekent meestal dat een langdurige relatie beëindigd wordt en dat betrokkenen afscheid nemen van de relatie en het gezin zoals het voorheen gevormd was en een rouwproces voor alle betrokkenen volgt.

De vele veranderingen die een scheiding met zich meebrengt, zijn ingrijpend en kunnen het gedrag van kinderen beïnvloeden. Voor de juiste begeleiding van het kind door de school en professionals, is het van belang dat zij op de hoogte zijn en blijven van de thuissituatie van het kind en bij belangrijke veranderingen worden geïnformeerd.

Informatieplicht

Informatieplicht van ouders aan school

Alle ouders hebben aan de KOV/school een schriftelijke informatieplicht. Dat geldt ook voor ouders in een scheiding. Ouders moeten de KOV/school op de hoogte stellen over hun Burgerlijke Staat. De Burgerlijke Staat moet worden ingevuld op het inschrijfformulier dat de KOV/school aan ouders overlegt. Eventuele wijzigingen in de loop van de verblijfperiode van het kind op de KOV/school, moet doorgegeven worden.

Om misverstanden te voorkomen ontvangt de KOV/school bij scheiding voor het bieden van duidelijkheid over de omstandigheden ook informatie over het ouderlijk gezag en de getroffen zorg- of omgangsregeling van beide ouders. We spreken van een zorgregeling als beide ouders het gezag hebben. We spreken van een omgangsregeling als 1 ouder het gezag heeft.

Wanneer dit vanuit ouders niet mogelijk blijkt te zijn, zal de KOV/school bij het gezagsregister vragen om kopieën van de officiële stukken betreffende de kinderen (ouderlijk gezag, bezoekrecht enz.) zodat dit in het dossier van het kind bewaard kan worden. Als de KOV/school geen duidelijke informatie van beide ouders heeft ontvangen of de officiële stukken niet heeft ontvangen kan de school niet handelen volgens dit plan.

Informatievertrekking bij gezamenlijk gezag

Wettelijk gezien hoeft de correspondentie van de KOV/school zich alleen te richten aan de ouder(s) bij wie het kind volgens de gemeentelijke basisadministratie staat ingeschreven of aan het adres volgens de door de ouder verstrekte gegevens.

De correspondentie betreft het meegeven van informatie en nieuwsbrieven, informatie via het online portaal voor ouders, activiteitenkalender, folders, etc.

De KOV/school gaat uit van de wenselijkheid en verantwoordelijkheid van de ouders om de informatie aan elkaar door te geven. De ouders blijven beiden ouder van hun kind en beiden verantwoordelijk voor de zorg voor hun kind.

De school hanteert de volgende wijze van informatie verstrekken:

- Wanneer beide ouders ouderlijk gezag hebben geeft de KOV/school zonder andere gemaakte afspraken, de informatie mee aan de ouder waarbij het kind de meeste tijd woont.
- Bij co-ouderschap maakt KOV/school met ouders de afspraak wie de informatie krijgt of wat een best haalbare mogelijkheid voor alle betrokkenen is.
- De informatiegids staat op de website van KOV/ school.
- Het rapport en andere belangrijke informatie over het kind, kan op verzoek door de KOV/school in tweevoud worden aangeboden aan de ouders.

NB: Het Expertisecentrum Kind en Scheiding adviseert om in ieder geval digitale informatie standaard naar beide gezaghebbende ouders te versturen, omdat het voor een ouder niet altijd duidelijk is welke informatie het anders gemist heeft. Dit is niet in het belang van het kind. Bij het voeren van gesprekken met ouders, wordt een beroep gedaan op ouders om, waar kan, dit gezamenlijk te doen. In gevallen waar dit niet mogelijk is of in het belang van het kind kan de ouder dit bij KOV of school aangeven en kan een gesprek apart worden gepland.

Eén van de ouders heeft het ouderlijk gezag

Het contact tussen KOV/school en ouders loopt alleen via de ouder met ouderlijk gezag, wanneer enkel één van beiden met het ouderlijk gezag is belast. Een ouder met ouderlijk gezag, is wel verplicht om de andere ouder (niet belast met ouderlijk gezag) te informeren over belangrijke zaken die met het kind te maken hebben.

Wanneer de niet gezaghebbende ouder een oudergesprek aanvraagt, zal KOV/school hierover in overleg gaan met de gezaghebbende ouder.

Informatieverstrekking aan de niet met het gezag belaste ouder

Als er geen gezamenlijk gezag is, blijft de niet met gezag belaste ouder recht hebben op informatie over het kind. Deze informatie is beperkt en betreft alleen belangrijke feiten en omstandigheden, zoals informatie over schoolvorderingen en eventuele sociaalpedagogische ontwikkelingen op school.

- De met het gezag belaste ouder dient de andere ouder op de hoogte te houden van gewichtige aangelegenheden die het kind betreffen (artikel 1:377b BW).
- De niet met gezag belaste ouder kan zelf de KOV of school om informatie vragen.

Ondertoezichtstelling

Bij ondertoezichtstelling (een OTS) heeft KOV/school een informatieplicht aan de (gezins)voogd voor informatie die noodzakelijk is voor de uitvoering van de OTS. Dit is dus verschillende informatieplicht dan de KOV/ School richting de ouders heeft. De KOV/school moet schriftelijk op de hoogte worden gebracht van de aanstelling van een (gezins)voogd.

Wijzigingen in het aanstellen van een (gezins)voogd moeten schriftelijk aan de KOV/school worden doorgegeven.

Nieuwe relaties

De KOV of school verstrekt geen informatie aan niet-ouders, zoals bijvoorbeeld een nieuwe partner van een ouder of andere betrokkenen, behalve als de school een schriftelijke verklaring heeft ontvangen waarin vermeld staat dat beide ouders akkoord gaan met deze informatieverstrekking. De nieuwe partner kan wel bij besprekingen aanwezig zijn mits de andere ouder daar geen bezwaar tegen heeft. KOV/school ontvangt dan graag schriftelijke toestemming van ouders.

Informatieplicht aan ouders door KOV of school

Informatie aan ouders

Onder informatie van de KOV of school aan ouders, wordt verstaan: relevante zaken over de het kind en de schoolorganisatie, schoolgids, informatieboekje, kopie van het rapport, ouderavonden, toestemmingsverklaringen voor toetsen, nieuwsbrieven etc.

De informatieplicht kan dus op verschillende manieren van toepassing zijn.

Wanneer heeft welke ouder recht op welke informatie?

In dit schema zijn verschillende soorten verbintenissen tussen ouders omschreven zodat zichtbaar is welke ouder recht heeft op welke informatie.

Hier staat kort omschreven welke ouder recht heeft op welke informatie.

Wie	Volledige informatie	Beperkte informatie
A. Ouders zijn getrouwd en hebben gezamenlijk gezag →	X	
B. Ouders die zijn gescheiden →	N.B. geen informatie aan en ouder geven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen	
C. Ouders die hun partnerschap hebben laten registreren en het gezamenlijke gezag hebben →	X	
D. Ouders die niet zijn getrouwd en het gezamenlijk gezag uitoefenen →	X	
E. Ouder die niet met het gezag is belast →		X artikel 1:377c BW De informatie wordt niet verstrekt als de school de informatie niet op gelijke wijze aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verschaffen of als het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet;
F. Bij samenwonen, ouder heeft kind erkend, niet ingeschreven in gezagsregister; voor ouder geldt →		X artikel 1:377c BW De informatie wordt niet verstrekt als de school de informatie niet op gelijke wijze aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verschaffen of als het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet;

Wie	Volledige informatie	Beperkte informatie
G: In geval van samenwonen, ouder heeft kind erkend en ingeschreven in gezagsregister; voor ouders geldt →	X	
H: Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, ingeschreven in gezagsregister; voor ouders geldt →	X Er wordt geen informatie gegeven die mogelijk gebruikt kan worden om voordeel ten koste van de andere ouder te behalen.	
I: Stel heeft samengewoond, nu uit elkaar, kind is erkend, maar niet ingeschreven in het gezagsregister; voor niet gezaghebbende ouder geldt →		X artikel 1:377c BW De informatie wordt niet verstrekt als de school de informatie niet op gelijke wijze aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verschaffen of als het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet;
J: Beide ouders oefenen geen gezag uit over het kind. Kind is onder voogdij geplaatst; voor beide ouders geldt →		X artikel 1: 377c BW De informatie wordt niet verstrekt als de school de informatie niet op gelijke wijze aan de ouder met het ouderlijk gezag zou verschaffen of als het belang van het kind zich tegen het verschaffen van de informatie verzet;
K: Voogd	X	
L: biologische vader, die zijn kind niet heeft erkend*		
M: grootouders die de verzorging van het kind op zich nemen omdat de ouders spoorloos zijn*.		

*L: Voor de biologische vader, die zijn kind niet heeft erkend, geldt dus: helemaal geen informatie tenzij moeder toestemming geeft.

*M: Voor grootouders, die de verzorging van de kinderen op zich nemen, omdat de ouders spoorloos zijn geldt; in principe geen informatie.

Beleid van de KOV/school

Als ouders gaan scheiden

Het is in het belang van het kind, om als school optimaal zorg en ondersteuning te kunnen bieden. Daarom is het wenselijk en nodig, dat ouders in een scheiding situatie in een zo vroeg mogelijk stadium de KOV of school en direct betrokken professionals, over hun (definitief voorgenomen) scheiding te informeren. De situatie thuis heeft namelijk altijd invloed op het welbevinden, de concentratie en prestaties van het kind en zal ook merkbaar zijn op de KOV of school. Wanneer de professional op de hoogte is van de mogelijke oorzaak van datgene wat op is gevallen, kan het kind beter begrepen en adequaat ondersteund worden.

Na de scheidingsmelding

Op school wordt na de scheidingsmelding de volgende stappen gevolgd:

1. Wanneer een medewerker van de KOV/school op de hoogte is en weet dat ouders gaan scheiden, wordt dit gemeld bij de directie of afgesproken andere beroepskracht;
2. Wanneer de voorgenomen scheiding van ouders is doorgegeven, informeert deze beroepskracht de overige direct bij het kind betrokken professionals.
3. Als er op KOV/school zorgen zijn bij professionals of wanneer er andere signalen zijn over het welzijn van het kind, dan kan er een afspraak gemaakt met beide ouders. De gesignaleerde situatie wordt besproken en het KOVbeleid/schoolbeleid bij scheiding en problemen, wordt toegelicht. Dit gesprek is tussen ouders en de professional van de KOV/school. Op verzoek kan de directie hierbij aanwezig zijn;
4. In dat gesprek wijst de professional op het KIES KOV & Scholen Plan en licht dit kort toe;
5. Aan de ouders wordt gevraagd, als dat nog niet is gedaan, om een het formulier m.b.t. de informatie voor de KOV/school over kinderen met gescheiden ouders, de vragen & afsprakenlijst, voor niet samenwonende ouders in te vullen en indien het meegenomen wordt, dit binnen een week bij de directie in te leveren.
6. De informatie over de scheidingsmelding, het formulier; de vragen & afsprakenlijst bij scheiding, komen in het kinddossier/leerlingdossier.
7. Van het gesprek over de vernieuwde situatie, wordt een kort verslag gemaakt. Het verslag met gemaakte afspraken, wordt aan de directie, de betrokken professionals en beide ouders gegeven. Een kopie van het verslag is in het dossier aanwezig;
8. De KOV/school draagt zorgt dat eventuele veranderingen, bijvoorbeeld van woonadres van één of beide ouders, aan de administratie van KOV/school wordt doorgegeven.
9. De KOV/school zorgt dat vanuit de geboden nieuwe informatie het kind wordt gevolgd en bespreekt opmerkelijke zaken intern en met ouders.
10. De KOV/school zorgt dat beide gezaghebbende ouders op de hoogte blijven van zaken als schoolontwikkelingen.
11. Wanneer een kind tijdelijk duidelijk anders reageert of onder presteert wordt dit vermeld bij de kind/leerlinggegevens met vermelding welke thuissituatie mogelijk een rol speelt.
12. Als een ouder een schriftelijke verklaring vraagt over het veranderde gedrag of andere prestaties van het kind vanwege hulpverlening of een rechtszaak zal dit intern besproken worden.
13. De KOV/school zorgt voor een zorgvuldige overdracht intern op de school, naar de duopartner en de volgende groep van een kind.
14. Wettelijk is bepaald dat in geval van een conflict, de beide gezaghebbende ouders verantwoordelijk blijven voor hun kind(-eren) tot het moment dat de rechter een uitspraak heeft gedaan over de wijziging van het ouderlijk gezag en of bijvoorbeeld een eventueel straatverbod voor een van beide ouders.
Voor de school zijn de gegevens die ouders verstrekt hebben bij inschrijving, conform de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) van de gemeente, of overlegde rechtsgeldige recente aanpassingen bepalend;
15. De school is geen partij in geval van een conflict tussen ouders.

Bij voorgenomen scheiding

Zodra een voorgenomen scheiding concreet wordt, verzoekt de KOV/school beide ouders, het formulier voor de verwerking van wijzigingen over het kind, in te vullen en bij de directie in te leveren. Met dit formulier heeft de KOV/school de juiste contactgegevens van beide ouders in het bezit en is het voor de KOV/school duidelijk wie voor welke zaken benaderd kan worden.

Onvoorziene situaties op school

De school zal altijd proberen nieuwe informatie en afspraken zo goed mogelijk te volgen. Er kunnen echter situaties denkbaar zijn, waarbij er van dit plan wordt afgeweken, bijvoorbeeld door iets wat snel handelen vereist, of in onvoorziene situaties zoals bijvoorbeeld bij vervanging door een invalkracht, die nog niet van alles op de hoogte is.

Ons uitgangspunt blijft dat waar mogelijk en rechtmatig, beide ouders de ontwikkeling van hun kind(eren) goed moeten kunnen blijven volgen. De school gaat daarbij ook uit van de best haalbare inzet van ouders.

Wijziging van de situatie na scheiding

De met het ouderlijk gezag belaste ouder(s) is/zijn verplicht de directie op de hoogte te stellen van een uitspraak van de rechter waarbij het ouderlijk gezag is gewijzigd.

De praktijk voor KOV/scholen

Algemeen

Ouders vervullen een belangrijke rol in het leven van kinderen. Een kind besteedt daarnaast veel tijd op school en/of de KOV.

Wanneer ouders gescheiden zijn, verandert er veel in hun leven. De school en opvang blijft een plek die hetzelfde blijft voor een kind en waar het vertrouwt en veilig kan blijven voelen.

Om dit te bereiken is het belangrijk dat er op de KOV/school betrokkenheid getoond wordt voor het kind en wat het ervaart door de veranderende thuissituatie en de gevolgen die de ouders en kinderen meemaken bij een (aanstaande) (echt)scheiding. Het is hierbij belangrijk dat de KOV/school hierin geen partij kiest maar neutraal blijft.

Problematische scheidingen

Een scheiding is voor kinderen een ingrijpende gebeurtenis. Dat is ook zo wanneer de ouders in goed overleg scheiden. Als een scheiding erg problematisch verloopt, kan er sprake zijn van een scheiding met extra lastig verloop, bijkomende problemen, ernstige conflicten en extra vervelende gevolgen. Kinderen hebben daar ook extra last van.

Scheidingen die problematisch verlopen kennen we verschillende benamingen toe als (hoog) conflictscheiding, vechtscheiding etc. Een scheiding met extra problemen is echter niet altijd een vechtscheiding. We noemen het hier problematische scheiding waarbij meerdere vormen bedoeld wordt.

- Problematische scheidingen verlopen zeer moeizaam door bijvoorbeeld bijkomende zaken waarover problemen ontstaan, als zorgverdeling voor een gehandicapt kind, een extra verlies van een dierbare (bijvoorbeeld kind van de ouders), het voorheen samen een onderneming runnen en ook hierin scheiden, slepende meningsverschillen, langshepende juridische procedures, grote financiële gevolgen van een scheiding, psychologische problemen, een nieuwe partner, partnergeweld of nog anders. Er is dan sprake van angst, zorgen, frustratie, wantrouwen, onverwerkt leed, etc, bij één of beide partners waardoor de ouders nog niet in staat zijn om tot goede oplossingen komen.
- Problematische scheidingen kennen vaak extreem hevige spanningen en grote conflicten tussen ouders. De ouders zijn overbelast waardoor zij niet of minder goed in staat zijn om het belang van hun kinderen voorop te stellen. Soms wordt het kind (bewust of onbewust) ingezet in de strijd van de ouders waardoor zij hun kind vaak onbedoeld beschadigen.
- Bij problematische scheidingen zijn er over het algemeen zeer negatieve gevoelens van de ene naar de andere ouder. Dat kan eenzijdig zijn maar ook over en weer. Vanuit onmacht, frustratie, onkunde of bewuste acties brengt een ouder de andere ouder schade toe.
- Bij een problematische scheiding raakt ook vaak het netwerk van de ouders betrokken in de situatie van hun scheiding. Dit zijn beroepskrachten die te maken hebben met de ouders en kinderen, familieleden, vrienden, collega's en instanties. Soms denken zij van elkaar dat er wel hulp zal zijn voor het voormalig gezin.
- Een problematische scheiding kan ook een stille problematische scheiding zijn. Enkel de direct betrokkenen zijn op de hoogte van de problemen die ouders en kinderen doormaken. Ze delen hun problemen niet maar lossen het ook niet echt op.
- Een problematische scheiding kan ook een stil gevecht tussen ouders zijn. Deze ouders praten niet over de scheiding of elkaar en zwijgen elkaar 'dood'. Ook het kind mag niet over de andere ouder praten, de naam van de ouder noemen of vertellen over herinneringen of belevenissen. Er is dan sprake van beginnende of bestaande ouderverstoting, iets dat tegen de natuur van kinderen die van beide ouders houden, ingaat.
- Een problematische scheiding kan duiden op een situatie waar meer kans is op kindermishandeling. De kinderen moeten bij zorgen hierover nauwlettend worden gevolgd om dit uit te kunnen sluiten.

Voor KOV/school

Alle kinderen ervaren gevolgen door de scheiding van hun ouders. Als KOV/school kun je bijdragen om de ontwikkeling van problemen te voorkomen en in een vroeg stadium te signaleren dat er zorgen zijn en/of meer aandacht voor het kind nodig is.

Welke problemen, gevolgen en signalen zijn belangrijk om als KOVschool kennis van te nemen?

Signalen kind

- Terugtrekken, stil, afwezig zijn, angstig;
- Overactief, (te) druk;
- Agressiviteit, prikkelbaar, irritatie, boosheid;
- Introvert, desinteresse;
- Veranderde schoolprestaties;
- Overgevoeligheid, snel huilen/boos, somber/bedroefd;
- Terugval in ontwikkeling;
- Negatief praten over een ouder;
- Verminderde of slechte lichamelijke conditie;
- Niet met de andere kinderen uit de groep gaan, maar treuzelen of achterblijven.

Kinderen hebben bij de scheiding van hun ouders eigen gedachten, gevoelens en redenties:

- Kinderen kunnen het idee hebben dat de scheiding (mede) hun schuld is.
- Kinderen zijn bezorgd dat de ouder bij wie ze wonen óók weggaat.
- Kinderen twijfelen of de ouders als ze niet langer van elkaar houden, dan nog wel van hen houden. Ze vragen zich af wanneer de liefde van hun ouder voor hen stopt. Door lastig, brutaal of meegaand gedrag, testen ze de liefde van hun ouders (onbewust) uit.
- Kinderen schamen zich voor de scheiding van hun ouders. Ze durven niet met anderen te praten over wat ze meemaken en denken dat andere kinderen en volwassenen alles raar of sneu zullen vinden.
- Kinderen kunnen het gevoel hebben dat ze voor één van hun ouders moeten kiezen.
- Zonder grondige reden om dat niet te doen, houden kinderen van allebei hun ouders.
- Kinderen zijn loyaal aan hun ouders en vertellen niet graag over iets negatiefs over hun ouders uit angst dat ze één van beiden of allebei hun ouders pijn, verdriet of te kort doen.

Korte termijn gevolgen:

- Externaliserende problemen; frustratie en agressief gedrag, vandalisme en jeugd delinquentie, roken, blowen en drinken.
- Internaliserende problemen; depressiviteit, loyaliteitsproblemen, angstgevoelens, weinig vertrouwen in anderen en een laag zelfbeeld.
- Problemen in vriendschapsrelaties.
- Een minder goede band met de ouders, vooral met de vaders.
- Problemen op school, veranderde prestaties, concentratieproblemen en spanningen in het contact met leeftijdgenoten.

Lange termijn gevolgen:

- Lager niveau behalen.
- Lager inkomen.
- Verhoogt risico zelf te scheiden.
- Verhoogt risico depressiviteit.
- Verhoogt risico op een beroep moeten doen op hulpverlening.
- Zwakkere band met ouder(s).

Voor medewerkers

Elk jaar krijgen opnieuw talloze kinderen te horen dat hun ouders gaan scheiden. Ongeveer 20 procent van deze scheidingen verloopt problematisch. De impact van een echtscheiding op het welzijn en de leerprestaties van een kind is gelijk aan de impact bij het verlies door het overlijden van één van de ouders. Toch laten kinderen door hun loyaliteit naar hun ouders vaak weinig merken van de werkelijke last die ze dragen en de belemmeringen die ze ondervinden.

Bijna elke professional werkzaam met kinderen, heeft wel te maken met kinderen met gescheiden ouders. Jij kunt het verschil maken voor deze kinderen.

Van elke beroepskracht, werkzaam met kinderen, mag worden verwacht dat ze kind goed volgen en gedrag- en prestatieveranderingen worden gesignaleerd. Bij scheiding vraagt dit om extra kennis. Wat je zelf hiervoor aanvullend nodig hebt of hoe je ziet dat extra hulp of ondersteuning nodig is, wanneer een collega of externe partij ingeschakeld moet worden of op welke wijze je overleg hebt met de ouders en omgaat met het kind, dat vraagt om aanvullende expertise.

Praten met het kind is tenminste belangrijk. Het kind moet weten dat het altijd bij je een/of iemand anders van de school of KOV terecht kan.

Hier vind je informatie en tips over scheiding en wat kunt doen om alles voor kinderen en beetje makkelijker te maken.

Concrete tips

- Werk met het KIES KOV & Scholen Plan
- KIES voor het kind.
- Luister echt naar het kind
- Verplaats je in de situatie van het kind.
- Accepteer het als er sprake is van (tijdelijk) verandert gedrag en leerprestaties.
- Blijf betrokken en alert voor het signaleren van mogelijke problemen.
- Zie signalen als reden voor een gesprek met beide ouders.
- Benadruk in gesprek met ouders de gezamenlijke zorg en het beste voor het kind.
- Ben in gesprekken met ouders, objectief en beperk je tot beschrijven wat je ziet en waar je zorg over gaat
- Spreek ouders aan op hun verantwoordelijkheid voor het kind.
- Vertegenwoordig je KOV/school als een veilige, onpartijdige plaats voor het kind.
- Blijf goed op de hoogte van afspraken over de omgangsregeling van het kind die relevant zijn voor KOV/school. Denk bijvoorbeeld aan afspraken over wie op welke dagen het kind haalt en brengt.
- Houd beide ouders op de hoogte van veranderingen en de ontwikkeling van hun kind.
- Help de groep kinderen in het kennismaken, omgaan en respect hebben voor met verschillende gezinsvormen door gesprek en lessen.

Voorwaarden om echt te kiezen voor het kind

- Ben je bewust van je taak en rol
- Geef het kind extra aandacht.
- Focus op het welzijn van het kind.
- Accepteer de beleving van een kind.
- Toon betrokkenheid naar ouders.
- Blijf uit oordelen en kies geen partij.
- Ben duidelijk en transparant naar ouders.
- Spreek respectvol met beide ouders waar het kind bij is
- Spreek respectvol tegen het kind over de ouders
- Weet dat wanneer je ouders afvalt, je ook een deel van het kind afvalt
- Biedt ondersteuning, blijf uit kritiek
- Vul niet zelf in hoe het gaat, maar vraag het.

- Luister ECHT naar het kind
- Forceer het kind niet over de scheiding te praten
- Noteer zorgen en signalen en bespreek deze bij ernst met een collega. KIES voor een ambassadeur binnen de school die als vraagbaken kan dienen op het gebied van scheiding en evt zelf ook KIES-professional is.
- Blijf uit en waak voor waardeoordelen over wat een kind vertelt.
- Laat je niet meeslepen in de verhalen, emoties en conflicten van ouders.
- Bewaak je grenzen.
- Je kunt een belangrijke steunfiguur zijn.
- Praat niet over en 'soort' scheiding (bijvoorbeeld vechtscheiding) met ouders een/of kinderen.
- Weet dat niet alle gedrag van het kind te herleiden is tot de scheiding.
- Neem het kind serieus en bagatelliseer geen verhalen en gedeelde problemen.
- Geef geen valse hoop of zeg niets dat je niet zeker weet.
- Geef ouders geen ruimte om over de andere ouder te klagen.
- Opkomen voor het kind, doe je door kind en ouders te helpen dat het beter met hen gaat.

In de klas of groep aandacht besteden aan het thema scheiden?

Kijk op kiesvoorhetkind.nl/instanties voor lees-, kijk- en luistertips.

Meer informatie, tips en tools voor ouders, kinderen, jongeren en professionals vind je op

www.kiesvoorhetkind.nl

Bijlagen

Informatie vanuit KOV/school aan ouders

Onderstaande bijlagen kun je gratis downloaden op kiesvoorhetkind.nl/Instanties

1. Voorbeeld brief aan ouders voor KOV
2. Voorbeeld brief aan ouders voor school
3. Ter informatie aan ouders KOV
4. Ter informatie aan ouders school
5. Vragen & /afsprakenlijst voor niet-samenwonende ouders ten behoeve van informatie voor KOV en school.

“Alles is een tijdsnopname en veranderbaar. Blijven praten met elkaar helpt om de dingen die moeilijk zijn samen beter te kunnen maken en mee om te kunnen gaan. Je hebt als kind altijd het recht om gehoord te worden. Volwassenen zijn verantwoordelijk en nemen de besluiten.”

Nelly Snels-Dolron

Directeur Expertisecentrum Kind en Scheiding

